

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Міністерства освіти і науки України

24 квітня 2024 року № 578

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Морозова Ольга Олександрівна, 1997 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2020 році Українську інженерно-педагогічну академію за спеціальністю «Економіка».

Працює асистентом кафедри маркетингу та торговельного підприємництва Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, Міністерства освіти і науки України, м. Харків.

Виконала акредитовану освітньо-наукову програму «Підприємництво та торгівля».

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна від 29.01.2026 р. № 0114-1/38 у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради: КУЗЬМИНЧУК Наталія Валеріївна, доктор економічних наук (08.00.03 – економіка та управління національним господарством), професор, професор кафедри маркетингу, менеджменту та підприємництва Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Офіційні опоненти: ВОВК Ольга Миколаївна, доктор економічних наук, (08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)), професор, професор кафедри економічної кібернетики Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»;

КАРПЕНКО Оксана Олександрівна, доктор економічних наук (08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)), перший проректор Закладу вищої освіти «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»;

ШКУРЕНКО Ольга Володимирівна, доктор економічних наук (08.00.03 - економіка та управління національним господарством), професор, професор кафедри бізнес-логістики та транспортних технологій Національного транспортного університету.

Офіційний рецензент: ОБИДЕННОВА Тетяна Сергіївна, кандидат економічних наук (08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)), доцент, доцент, кафедри маркетингу та торговельного підприємництва Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна.

На засіданні «27» березня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» МОРОЗОВІЙ Ользі Олександрівні, на підставі публічного захисту дисертації на тему: «Організаційно-

економічний механізм управління людським капіталом на підприємствах торгівлі в цифровому середовищі» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля».

Дисертацію виконано у Навчально-науковому інституті «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, м. Харків.

Науковий керівник ЧОБИТОК Вікторія Іванівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри маркетингу та торговельного підприємництва Навчально-наукового інституту «Українська інженерно-педагогічна академія» Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Зміст, структура та обсяг дисертації відповідає нормативним вимогам пункту 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами).

Здобувачка має 25 наукових публікацій за темою дисертації, з них: 1 стаття у міжнародному науковому журналі, що індексується у базі Web of Science; 7 статей у фахових виданнях України; 1 стаття в інших виданнях та 16 тез доповідей на Міжнародних і Всеукраїнських науково-практичних конференціях, що відповідає вимогам пунктів 8, 9, 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», що затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами):

1. Popova L., Artemov S., **Morozova O.**, Smoliak Yu., Muzhychenko Ye. Artificial Intelligence and Big Data as Tools to Optimize the Enterprise Management in the Conditions of Global Digital Transformations. *Pacific Business Review International*. 2025. Vol. 18, No. 2. P. 37-51. (Web of Science)

URL: https://www.pbr.co.in/2025/2025_month/August/4.pdf

ISSN: 0974-438X

2. Чобіток В.І., **Морозова О.О.** Формування системи управління людським капіталом на підприємствах торгівлі в цифровому середовищі: теоретичні аспекти. *Збірник наукових праць «Вчені записки»*. 2024. № 35(2). С. 165-176. DOI: http://doi.org/10.33111/vz_kneu.35.24.02.15.103.109

3. Морозова О.О. Оцінка людського капіталу на підприємствах торгівлі: методичне підруччя. *Development Service Industry Management*. 2025. № 1. С. 234-240. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-9\(32\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-9(32))

4. Морозова О.О. Формування стратегії управління людським капіталом підприємств торгівлі в цифровому середовищі: на основі експертного підходу. *Вісник економіки транспорту та промисловості*. 2025. № 89. С. 196-207. DOI: <https://doi.org/10.18664/btie.89.330718>

5. Морозова О.О. Науково-практичний підхід до організаційно-економічного механізму управління людським капіталом на підприємствах торгівлі. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Т.342, № 3(1). С. 228-234. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3\(1\)-33](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-342-3(1)-33)

6. Морозова О.О. Формування корпоративної культури на підприємствах торгівлі. *Актуальні проблеми економіки*. 2025. № 7 (289). С. 159–168. DOI: [10.32752/1993-6788-2025-1-289-159-168](https://doi.org/10.32752/1993-6788-2025-1-289-159-168)

7. Морозова О.О. Оцінка ефективності управління торговельними підприємствами: науково практичний підхід. *Development Service Industry Management*. 2025. № 3. С. 124–133. DOI: [https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11\(19\)](https://doi.org/10.31891/dsim-2025-11(19))

8. Морозова О.О. Трансформація системи розвитку експортного потенціалу України на основі торговельного досвіду країн G7. *Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки*. 2025. Т.344, № 4. С. 381-389. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-344-4-53>

9. Морозова О.О. Актуальність використання людського капіталу на підприємствах: міжнародний аспект. *Бізнес Інформ*. 2024. № 3. С. 31–39 DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-3-31-39>

У дискусії взяли участь (голова, рецензент, офіційні опоненти) та висловили зауваження:

Офіційні опоненти:

ВОВК Ольга Миколаївна:

1. У дисертації на рис. 1.2 (с. 34) автором наведено елементи цифрової трансформації людського капіталу на підприємствах торгівлі, з нашої точки зору, доцільно було б більш детально розглянути вплив гнучких моделей роботи та визначити їх вплив на підвищення рівня ефективності діяльності підприємств торгівлі в сучасних умовах нестабільності.

2. Автор у дисертації розглядає (табл. 1.1, рис. 1.4) інноваційні платформи для онлайн-навчання персоналу підприємств, де детально подано їх характеристики, переваги та недоліки але, з нашої точки зору, доцільно було б навести рекомендації щодо того, які саме інноваційні платформи є найбільш адаптивними для вітчизняних підприємств торгівлі.

3. У другому розділі дисертації автором проаналізовано діяльність вітчизняних підприємств торгівлі (с. 106–121), з нашої точки зору, доцільно було б більш детально аргументувати вибір саме цих підприємств для проведення дослідження та визначення їх ступеня важливості в економічному розвитку країни.

4. Автор у роботі на рис. 3.1 (с. 140) розглядає складові системного підходу до оцінки економічної доцільності витрат на навчання персоналу підприємств торгівлі, з нашої точки зору, доцільно було б більш детально охарактеризувати отримані результати, а саме: фінансові результати, нематеріальні вигоди, рівень плинності кадрів, зниження витрат на адаптацію персоналу, а також визначити рівень їх впливу на соціально-економічний розвиток підприємств, регіону та країни в цілому.

5. У дисертації автором на рис. 3.21 (с. 188) розглянуто інструменти цифровізації та цифрової економіки, які доцільно було б більш детально проаналізувати та визначити вектори розвитку підприємств торгівлі з урахуванням ефективного використання людського капіталу.

КАРПЕНКО Оксана Олександрівна:

1. У дисертації на рис. 1.1 (стор. 31) автором наведено фактори підвищення рентабельності підприємства за рахунок ефективного використання людського капіталу, де розкрито напрями та їх сутність, проте доцільно було б більш детально конкретизувати напрям покращення якості продукції чи послуг, а також визначити, які саме заходи доцільно впроваджувати для підвищення рівня ефективності діяльності та залучення нових споживачів.

2. Автор у дисертації на рис. 1.4 (стор. 45) розглядає основні етапи інтеграції ІІІ в навчальні процеси працівників підприємств, доцільно було б більш детально визначити, на розвиток яких саме компетентностей буде спрямовано використання технологій штучного інтелекту та яким чином це вплине на ефективність розвитку підприємств торгівлі.

3. У дисертації на стор. 66 автором розглянуто проблематику використання HRM-систем для автоматизації кадрового обліку, ведення електронних особових справ і формування аналітичних звітів щодо персоналу, доцільно було б більш детально розкрити переваги та недоліки запропонованих підходів і визначити їх соціально-економічну ефективність, що впливає на рівень розвитку підприємств торгівлі.

4. На рис. 2.5 (стор. 105) дисертації наведено науково-теоретичний підхід до підвищення експортного потенціалу України проте, доцільно було б більш розширено розглянути потенційні можливості вітчизняних підприємств у напрямі збільшення внутрішнього виробництва, забезпечення відповідності продукції міжнародним стандартам та виходу на світові ринки.

5. Автор у роботі на рис. 3.3 (стор. 149) розглядає основні етапи прогнозування в управлінні людським капіталом однак, потребує уточнення розгляд окремих аспектів впливу внутрішнього та зовнішнього середовища та більш детального розкриття їх сутності у процесі прогнозування розвитку підприємств торгівлі та формування ефективної системи управління людським капіталом.

ШКУРЕНКО Ольга Володимирівна:

- у дисертації на рис. 1.6 (с. 51) наведено процес впровадження інновацій у розвиток людського капіталу підприємств, слід зауважити, що доцільно було б конкретизувати, які саме інструменти доцільно використовувати в конкретних умовах та на яких саме етапах розвитку торговельних підприємств;

- автор у роботі на рис. 1.8 (с. 62) розглядає аспекти цифрової компетентності працівників однак, доцільно більш детально розкрити механізми формування зазначених компетентностей працівників та визначити рівень їх впливу на ефективний розвиток підприємств торгівлі в умовах невизначеності.

- у параграфі 1.4 (с. 77–92) розглянуто міжнародний досвід використання людського капіталу на підприємствах та проведено ґрунтовний аналіз практик таких країн, як США, Швеція, Японія, Німеччина, разом з цим необхідно було б виокремити переваги та недоліки використання людського капіталу в зазначених країнах та запропонувати ефективні механізми адаптації успішних світових практик відповідно до сучасної вітчизняної моделі управління людським капіталом.

- у дисертації на рис. 2.3 (с. 100) автор розглядає моделі зовнішньоторговельної поведінки країн G7, з нашої точки зору потребують проведення більш детального аналізу фактори, що формують напрями експортоорієнтованої та імпортозалежної економіки, а також визначити основні вектори розвитку вітчизняних підприємств з метою підвищення їх потенційних можливостей та розширення зовнішніх ринків збуту.

- автор у параграфі 3.3 табл. 3.18 (с. 238–240) проводить порівняльну характеристику основних підходів до управління людським капіталом з урахуванням їх адаптивності до підприємств торгівлі та акцентує увагу на тому, що більшість зазначених підходів на практиці реалізуються фрагментарно, без урахування специфіки торговельного сектору, зокрема, високої плинності кадрів, сезонності попиту та необхідності гнучкої адаптації до змін споживчої поведінки, але доцільно було б запропонувати підходи, які доцільно комбінувати для ефективного розвитку підприємств торгівлі та підвищення рівня їх конкурентоспроможності.

Офіційний рецензент:

ОБИДЕННОВА Тетяна Сергіївна:

Авторка на рис. 1.3 (с. 40) розглядає фактори, що впливають на розвиток людського капіталу в умовах цифровізації, доречно було б, більш детально розкрити напрям «Стимулювання використання інновацій» та пояснити яким чином необхідно будувати систему управління людським капіталом для підвищення ефективності даного напрямку та як це вплине на конкурентоспроможність підприємств торгівлі.

На рис. 1.5 (с. 48) авторка пропонує модель впливу інноваційних підходів на мотивацію працівників підприємств, доцільно було б, більш детально розглянути фактори, які впливають на формування механізмів, що пов'язані зі зниженням рівня професійного вигорання та які заходи доцільно впроваджувати для підвищення рівня внутрішньої мотивації.

У дисертації авторка наводить класифікації КРІ для оцінки ефективності персоналу підприємств торгівлі (рис. 3.10, с. 159), доцільно було б, більш детально провести аналіз кількісних та якісних показників КРІ та визначити рівень їх впливу на мотиваційні аспекти щодо активізації людського капіталу.

На рис. 3.15 (с. 172) авторкою виокремлено основні стратегії управління людським капіталом на підприємствах торгівлі в цифровому середовищі, доцільно було б, більш детально проаналізувати кожну із запропонованих стратегій та визначити ризики які можуть

виникати при їх реалізації та яким чином кожна зі стратегій буде впливати на формування іміджу підприємства.

Результати відкритого голосування:

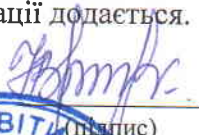
«За» - 5 членів ради,

«Проти» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Морозовій Ользі Олександрівні ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 076 «Підприємництво та торгівля».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради

Наталія КУЗЬМИНЧУК

